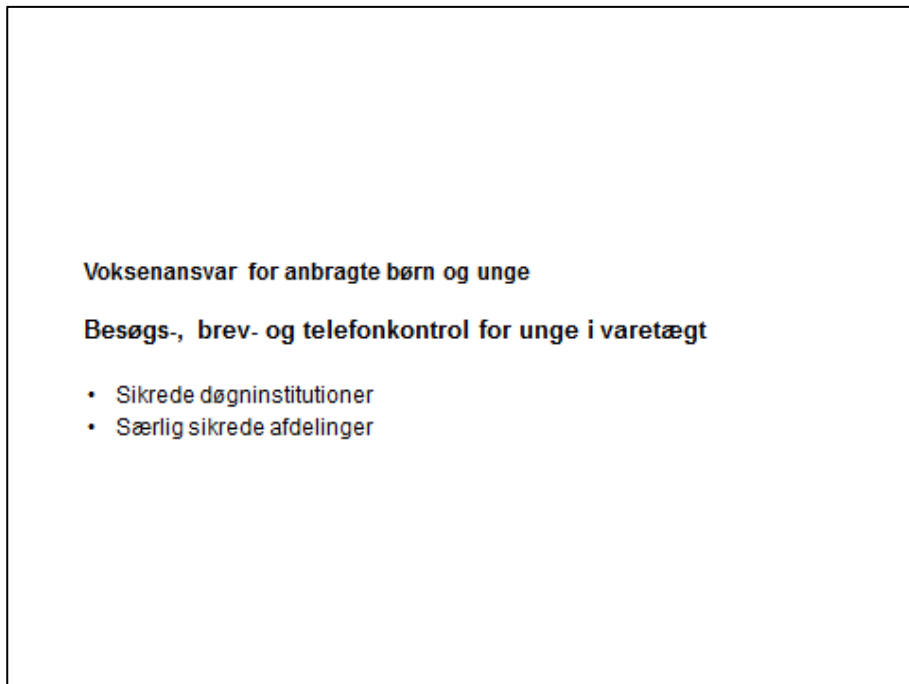

Undervisernoter:

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

- Sikrede døgninstitutioner
- Særlig sikrede afdelinger

Voksenansvar for anbragte børn og unge

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

- Sikrede døgninstitutioner
- Særlig sikrede afdelinger

Undervisernoterne består af to dele:

1. del: Baggrundsviden til underviseren
2. del: Noter til de enkelte dias til undervisningen

Del 1: Baggrundsviden til underviseren

Overskrift	Noter
Anvendelsesområde:	Materialet er målrettet til undervisning af ledere og medarbejdere i sikrede døgninstitutioner og særlig sikrede afdelinger på sikrede døgninstitutioner.
Regler i fokus:	Modulet har fokus på § 18 i lov om voksenansvar samt § 21 i bekendtgørelsen om voksenansvar Bestemmelsen om besøgs-, brev og telefonkontrol m.v. for unge i varetægtssurrogat viderefører med visse redaktionelle ændringer den gældende § 123, stk. 6, i lov om social service.

	<p><i>§ 18. For unge, der efter § 765 i retsplejeloven er anbragt på sikrede døgninstitutioner efter § 66, stk. 1, nr. 6, i lov om social service, gælder § 771 og § 772, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., i retsplejeloven tilsvarende.</i></p> <p><i>Stk. 2. Social- og indenrigsministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler om besøg, brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation.</i></p> <p>Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge har i § 21 bestemmelser om besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt.</p> <p>Reglerne er endvidere uddybet i vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 132-135.</p>
<p>Anvendte kilder til materialet:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 619 af 8. juni 2016) • Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Lov nr. 647 af 8. juni 2016) • Forslag til Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge (Lovforslag nr. L 162, Fremsat den 30. marts 2016 af social- og indenrigsministeren) • Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1543 af 13. december 2016) • Lov om ændring af lov om socialtilsyn, lov om social service og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1544 af 13. december 2016) • Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge (Bek. nr. 1707 af 20. december 2016) • Vejledning til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Vejl. nr. 10370 af 21. december 2016) • Betænkning fra Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget) (Betænkning nr. 1551. Marts 2015) • Bekendtgørelse af lov om rettens pleje (LBK nr. 1257 af 13. oktober 2016).
<p>Materialets anvendelse:</p>	<p>Materialet er udarbejdet, så det foruden at indgå i en samlet kursusdag om reglerne i lov om voksenansvar kan stå som et selvstændigt undervisningsforløb, fx ved en temadag, et personalemøde eller lignende. Hvor materialet anvendes som et selvstændigt undervisningsforløb anbefales det, at der indledes med en præsentation ud fra modulet, der giver en generel introduktion til lov om voksenansvar.</p>
<p>Baggrund for lov om voksenansvar for anbragte børn og unge</p>	<p>I juni 2013 nedsatte den daværende regering Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget havde til formål at afklare, beskrive og analysere de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for anbragte børn og unge, herunder en analyse af udfordringerne ved det daværende regelsæt. Magtanvendelsesudvalget skulle endvidere komme med forslag til et kommende regelsæt.</p> <p>Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var bl.a., at både Folketingets Ombudsmand og Folketingets § 71-tilsyn havde påpeget, at det eksisterende</p>

hjemmelsgrundlag for magtanvendelse på børne- og ungeområdet var uklart.

Magtanvendelsesudvalget havde en bred sammensætning af medlemmer bl.a. med kommunale og regionale repræsentanter, repræsentanter for relevante organisationer for praksisfeltet samt børneorganisationer samt faglige eksperter. I udvalgsarbejdet deltog tre børneeksperter, som tidligere har været anbragt. Daværende direktør ved Folketingets ombudsmand Jens Møller fungerede som formand for udvalget. Børnerådet sikrede endvidere yderligere inddragelse af børn og unge gennem tre børneekspertgrupper.

Magtanvendelsesudvalget afgav i marts 2015 betænkning nr. 1551/2015 om Magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.

Magtanvendelsesudvalget anbefalede, at der blev udarbejdet et helt nyt og selvstændigt regelsæt om magtanvendelse over for anbragte børn og unge med en tydeliggørelse af de eksisterende regler, herunder med tydeliggørelse af børns og unges rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i deres selvbestemmelsesret. På enkelte områder anbefalede udvalget en vis udvidelse af adgangen til at gribe ind over for anbragte børn og unge, herunder muligheden for afværgehjælp og undersøgelse af et barn eller en ung person på sikrede døgninstitutioner. Udvalget tog i sine overvejelser og anbefalinger udgangspunkt i børns og unges grundlæggende rettigheder, herunder retten til omsorg og beskyttelse.

Den 5. november 2015 indgik Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti en aftale om rammerne for voksenansvar over for anbragte børn og unge (Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge). Aftalen følger op på aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2016 for social- og indenrigsområdet. Aftalen ligger sig tæt op ad anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget, og loven om voksenansvar for anbragte børn og unge er en udmøntning af den politiske aftale.

Lov om voksenansvar har til formål at fastsætte rammer for plejefamilier og personales adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed.

Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge regulerer forholdene under anbringelsen, og den indeholder således blandt andet flere af de bestemmelser, der før fandtes i Servicelovens §§ 123-123d samt den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse. Bestemmelser om afgørelser om anbringelse og kriterier for anbringelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede institutioner samt sikrede afdelinger og særlig sikrede afdelinger er samlet i servicelovens §§ 63a-63c i kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge.

Del 2: Noter til de enkelte dias til undervisningen

Dias 2:

<p>Rettighed og indgreb heri</p> <p>VÆR ALTID OPMÆRKSOM PÅ:</p> <p>§ 18 i lov om voksenansvar er en undtagelse fra hovedreglen – retten til privatliv, som den er formuleret i grundlov og internationale konventioner.</p> <p>Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt 2</p>

<i>Dias 2</i>	<p>Noter: Rettighed og indgreb heri</p> <p>Dette dias har til formål at angive sammenhængen mellem rettighed og lovregel om indgreb.</p>
---------------	---

Dias 3:

Privatliv

Ret til respekt for sit privatliv

- Begrebet "privatliv" beskytter individets personlige sfære i bred forstand
- Privatliv omfatter bl.a.:
 - Integritet
 - Familieliv
 - Hjem
 - Korrespondance og anden kommunikation
 - Personfølsomme oplysninger

Væsentlige bestemmelser:

- Grundlovens § 72
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8
- FN's Børnekonventions artikel 16

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetagelse

3

Dias 3

Noter: **Privatliv**

Ret til respekt for privatlivet

- Begrebet "privatliv" (EMRK) er et overbegreb, der beskytter individets personlige sfære i bred forstand
- Privatliv omfatter bl.a.:
 - Personlig integritet
 - Familieliv
 - Hjem, opholdsrum, tasker o.l.
 - Korrespondance og anden kommunikation
 - Personfølsomme oplysninger

Det betyder for anbragte børn og unge, bl.a.:

- At de som udgangspunkt skal kunne have deres ting for dem selv, og at der skal være helt særlige grunde til, at personalet på anbringelsessteder kan gennemgå deres ejendele
- At plejeforældre og personale på anbringelsessteder ikke må læse deres korrespondance eller overhøre deres telefonsamtaler, medmindre børn og unge-udvalget har truffet en særlig afgørelse herom
- At de kan forvente, at personale, plejeforældre og andre børn banker på døren til deres værelse inden de går ind

Tre bestemmelser er centrale, når det gælder beskyttelsen af privatlivet, og særligt offentlige myndigheders indgreb overfor børn og unges privatliv:

- Grundlovens § 72
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), Artikel 8
- Børnekonventionen artikel 16

Gengivelsen af ordlyden i de tre relevante bestemmelser, er alene til underviserens oriente-

ring. Bestemmelserne skal ikke gennemgås:

Grundloven

Grundlovens § 72: *Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelser, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.*

Grundlovens § 72 giver først og fremmest en processuel beskyttelse, derved at den stiller krav om, at der skal foreligge en retskendelse, medmindre der er en særegen lovregel, der undtager herfor. Lov om voksenansvar § 16 er et eksempel på, hvorledes lovgiver angiver en sådan undtagelse "kan uden retskendelse beslutte".

Den europæiske menneskerettighedskonvention: Artikel 8

Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Børnekonventionens § 16

1. Intet barn må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privat- og familieliv, sit hjem eller sin brevveksling, eller ulovlige angreb på sin ære eller sit omdømme.

2. Barnet har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller sådanne angreb.

Ret til respekt for sit privatliv:

Tre bestemmelser er centrale, når det gælder beskyttelsen af privatlivet, og særligt offentlige myndigheders indgreb over for børn og unges privatliv.

Grundlovens § 72

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), Artikel 8

Børnekonventionen artikel 16

- Begrebet "privatliv" (EMRK) er et overbegreb, der beskytter individets personlige sfære i bred forstand

- Privatliv omfatter bl.a.
 - Personlig integritet
 - Familieliv
 - Hjem, opholdsrum, tasker o.l.
 - korrespondance og anden kommunikation
 - Personfølsomme oplysninger

De tre relevante bestemmelser:

Grundlovens § 72: *Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelser, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.*

Grundlovens § 72 giver først og fremmest en processuel beskyttelse, derved at den stiller krav om, at der skal foreligge en retskendelse, medmindre der er en særegen lovregel, der undtager herfor. Lov om voksenansvar § 15 er et eksempel på, hvorledes lovgiver angiver en sådan særegen undtagelse "kan uden retskendelse beslutte".

Den europæiske menneskerettighedskonvention: Artikel 8
*Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.
 Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.*

Børnekonventionens § 16
 1. *Intet barn må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privat- og familieliv, sit hjem eller sin brevveksling, eller ulovlige angreb på sin ære eller sit omdømme.
 2. Barnet har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller sådanne angreb.*

Dias 4

Kontakt med omverdenen

- Unge, der er anbragt på sikrede institutioner i varetægtsurrogat er omfattet af retsplejelovens regler (§§ 771-772)
- Kontakt til omverdenen gennem besøg, brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, kan for unge i varetægt helt eller delvis afskæres

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

4

Noter: **Kontakt med omverdenen**

Dias 4

Bestemmelserne om besøgs- og brevkontrol for unge i varetægtsurrogat på sikrede institutioner vedrører fortrinsvis en kontrol, der foretages af politiet.

Bestemmelsen i voksenansvarsloven fastsætter, at § 771 og § 772, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., i retsplejeloven tilsvarende gælder for unge, der efter § 765 i retsplejeloven er anbragt på sikrede døgninstitutioner.

Retten kan efter retsplejelovens regler bestemme, at unge, der har ophold i sikrede døgninstitutioner på det sociale område i stedet for fængsling, helt eller delvis afskæres fra kontakt med andre gennem breve, telefon og besøg.

Dias 5-6:

Besøgskontrol

Den unge kan modtage besøg, hvis det er i overensstemmelse med orden og sikkerhed på den sikrede døgninstitution eller den særlig sikrede afdeling.

Politiet kan af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig, at den unge modtager besøg, eller forlange, at besøg finder sted under kontrol.

Ret til ukontrolleret besøg:

- Den unge har ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer
- Den unge har ret til ukontrolleret besøg af kommunalbestyrelsen i sin opholdskommune, dvs. myndighedssagsbehandleren
- Den unge har ret til ukontrolleret besøg af socialtilsynet

Den unge kan kræve, at politiets afgørelser om afslag og kontrol af besøg skal forelægges for retten til afgørelse.

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

5

Besøgskontrol

Ved besøgskontrol:

- Politiet skal godkende at den unge får besøg af andre personer, end de tre ovennævnte grupper
- Politiet kan af efterforskningsmæssige hensyn modsætte sig, at den unge får besøg af en given person
- Politiet kan bestemme, at de vil overvære besøget
- Der kan således afholdes møder med eksterne deltager, hvor den unge også er med

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

6

Dias 5-6	<p>Note: Besøgskontrol</p> <p>Bestemmelserne om besøgskontrol findes i retsplejelovens § 771</p> <p>En ung i varetægtssurrogat kan modtage besøg i det omfang, opretholdelse af ro, orden og sikkerhed i den sikrede afdeling tillader det.</p> <p>Den sikrede døgninstitution kan fastsætte regler for, hvornår og hvordan (fx i hvilke rum), besøg kan foregå.</p> <p>Politiet kan af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig besøg eller kræve, at et besøg overvåges.</p> <p>Træffer politiet beslutning om besøg eller krav om kontrol i forbindelse med besøg, skal den unge underrettes om beslutningen, og han eller hun kan forlange, at beslutningen forelægges for retten til afgørelse.</p> <p>Retsplejeloven fastsætter, at arrestanten, dvs. den unge altid har ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer. Bekendtgørelse om voksenansvar indeholder derudover regler om ukontrolleret besøg af repræsentanter fra kommunalbestyrelsen samt af socialtilsynet.</p> <p>Ved besøgskontrol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politiet skal godkende at den unge får besøg af andre personer, end de tre ovennævnte grupper • Politiet kan af efterforskningsmæssige hensyn modsætte sig kontakten • Politiet kan bestemme, at de vil overvære besøget • Der kan således afholdes møder med eksterne deltager, hvor den unge også er med <p>Et eksempel på møde med eksterne deltagere, fx forældre, er netværkssamråd. Kommunalbestyrelsen er jf. servicelovens § 57c forpligtet til at indkalde til et netværkssamråd senest 7 dage efter, at den har fået dokumentation fra politiet om, at et barn eller en ung har begået alvorlig kriminalitet. Unge anbragt i varetægtssurrogat på en sikret institution vil ofte være omfattet af bestemmelsen.</p>
----------	--

Dias 7-8

Brevkontrol

Den unge kan som udgangspunkt modtage og afsende breve.

Den unge har ret til ukontrolleret breveksling med:

- Forsvareren
- Opholdskommunen
- Socialtilsynet
- Domstolene
- Andre offentlige myndigheder
- En række internationale organisationer
- Medlemmer af Folketinget
- For unge med udenlandsk statsborgerskab: Hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter, medmindre helt særlige forhold gør sig gældende

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

7

Brevkontrol

Kontrol med breve til og fra andre personer/organisationer:

- Politiet kan gennemse brevene før afsendelsen eller før modtagelsen
- Hvis politiet har fastsat brevkontrol efter retsplejelovens § 772, stk. 1, sendes brevene gennem politiet
- Politiet skal som udgangspunkt straks udlevere eller sende brevene
- Politiet kan dog tilbageholde et brev hvis det sker af hensyn til efterforskningen eller for at opretholde orden og sikkerhed på den sikrede institution. Retten skal godkende tilbageholdelsen af brevet

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

8

Dias 7-8

Noter: **Brevkontrol**

Bestemmelserne om brevkontrol findes i retsplejelovens § 772

Udgangspunktet er, som det fremgår, at den unge kan modtage og afsende breve. Politiet kan gennemse brevene før afsendelsen eller før modtagelsen.

Politiet skal som udgangspunkt straks udlevere eller sende brevene. Politiet kan dog tilbageholde et brev hvis det sker af hensyn til efterforskningen eller for at opretholde orden og sik-

kerhed i fængslet, for de unge i den sikrede døgninstitution.

Tilbageholdes et brev, skal spørgsmålet om, hvorvidt tilbageholdelsen bør opretholdes, straks forelægges retten til afgørelse. Opretholdes tilbageholdelsen, skal afsenderen straks underrettes, medmindre dommeren af hensyn til efterforskningen træffer anden bestemmelse. Hvis politiet har fastsat brevkontrol efter retsplejelovens § 772, stk. 1, sendes brevene gennem politiet.

Ret til ukontrolleret brevveksling:

- Den unge har altid ret til ukontrolleret brevveksling med kommunalbestyrelsen i den unges opholdskommune samt det socialtilsyn, der fører det driftsorienterede tilsyn med den sikrede institution
- Den unge har altid ret til ukontrolleret brevveksling med sin forsvarer og med domstolene, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission og FN's Torturkomité
- Herudover har den unge ret til ukontrolleret brevveksling med andre offentlige myndigheder og medlemmer af Folketinget

Hvis politiet har fastsat brevkontrol efter retsplejelovens § 772, stk. 1, sendes brevene gennem politiet.

- En udenlandsk ung har ret til ukontrolleret brevveksling med hjemlandets diplomatiske konsulære repræsentanter, medmindre politiet af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætter sig dette på grund af ganske særlige omstændigheder.

Dias 9

Telefonkontrol

- Bestemmelser om telefonkontrol er fastsat i bekendtgørelsen om voksenansvar
- Den unge har altid ret til ukontrolleret telefonkontakt med sin forsvarer
- Politiet kan bestemme, at den unge ikke må føre samtaler, eller at samtalerne skal overhøres
- Den unge kan kræve, at politiets afgørelse forelægges for retten til afgørelse

Besøgs-, brev- og telefonkontrol for unge i varetægt

9

Dias 9

Noter: **Telefonkontrol**

Telefonkontrol

Bestemmelser om telefonkontrol er fastsat i bekendtgørelsen om voksenansvar.

Det er politiet der bestemmer, hvorvidt der skal foregå kontrol med telefonsamtaler. Kontrollen kan ske af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed. Den unge har altid ret til ukontrolleret telefonkontakt med sin forsvarer.

Politiet kan bestemme at den unge ikke må føre samtaler, eller at samtalerne skal overhøres.

Det er de sikrede døgninstitutioner og de særlig sikrede afdelinger, der står for at gennemføre kontrollen.

Den unge skal underrettes om, at politiet har truffet beslutning om kontrol med telefonsamtaler eller anden kommunikation, og at politiets beslutning om kontrol med telefonsamtaler og anden kommunikation kan forlanges forelagt for retten til afgørelse.